โคลงสุภาษิตโลกนิติ ๒๘ บท

ที่กรอบประตูกรอบหน้าต่างพระวิหารวัดบุปผาราม

วัดบุปผาราม

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ งานพระราชทานเพลิงศพ

พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์

(สุจิตร บุรานนท์)

ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๖

โคลงสุภาษิตโลกนิติ ๒๘ บท

ที่กรอบประตูกรอบหน้าต่างพระวิหารวัดบุปผาราม

วัดบุปผาราม

พิมพ์เป็นอนุสรณ์ งานพระราชทานเพลิงศพ

พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์

(สุจิตร บุรานนท์)

ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาส

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๖

ราม ร

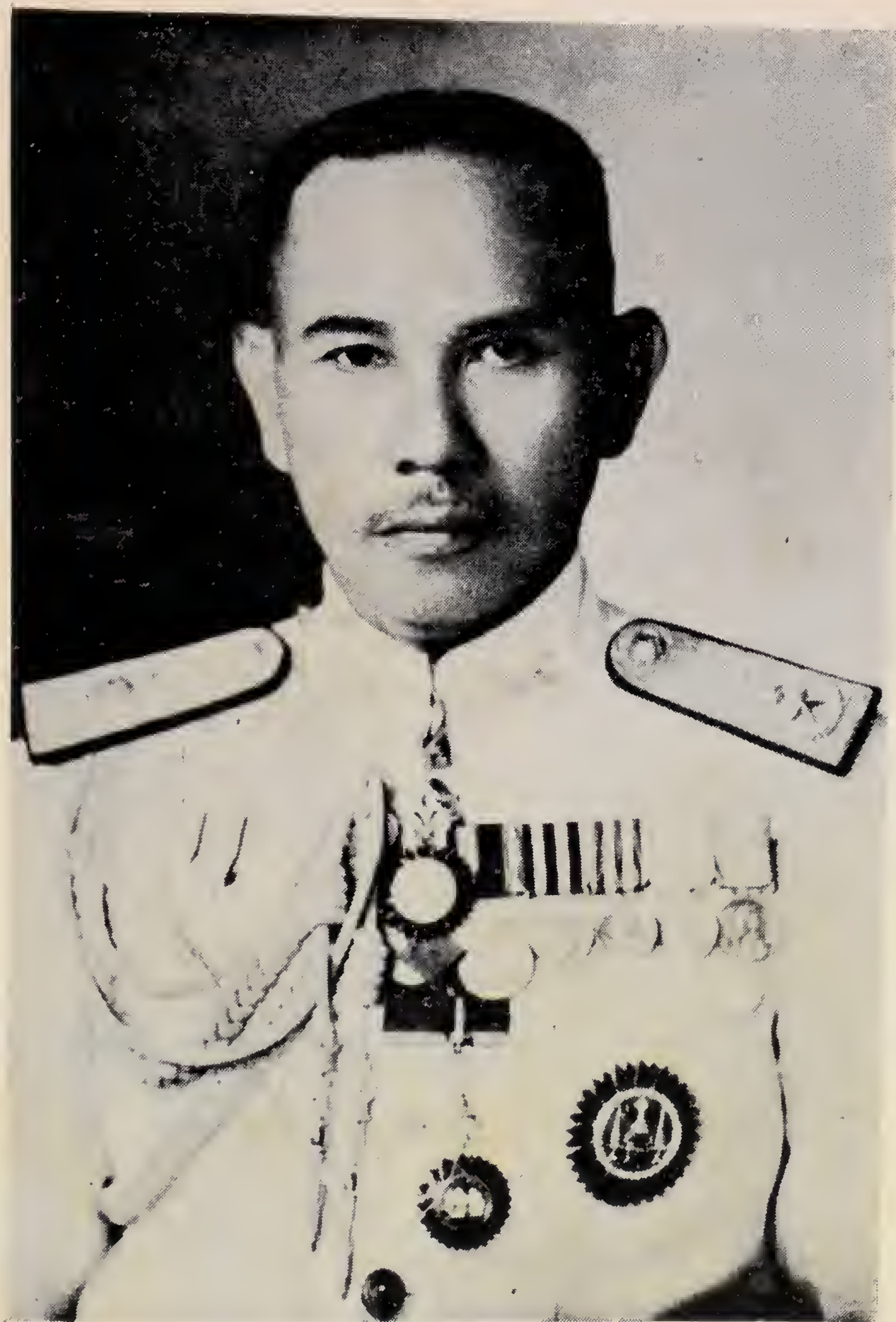
ขอให้นามสกุลของพระยาราช
สมบัติ (เอิบ) ตามที่ขอมานั้น ว่า
"ปุรานนท์" (เขียนเปนตัวอักษรโรมันว่า
"Purānanda") สำหรับบรรดาผู้สืบสกุล
ตรงลงมาจากพระยาศรีอรรคราชนารถ
ภักดี (เปลื้อง) ผู้เปนบุตรเจ้าพระยาอรรคมหา
เสนา (บุนนาค) อันเปนมงคลนาม

ขอให้สกุลปุรานนท์มีความ
เจริญรุ่งเรืองมั่นคงอยู่ในกรุงสยามชั่วกัล
ปาวสาน ฯ

พระที่นั่งอัมพรสถาน

วันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖

พลตรี ขุนลิขิตรบรรจงยุทธ (ลิขิตร บุรานนท์)
เกิด วันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๓
ถึงแก่กรรม วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๖
รวมอายุ ๗๒ ปี ๔ เดือน ๒๗ วัน

ถ่ายเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๙
ในงานทำบุญอายุครบ ๖ รอบ

คำปรารภ

ท่าน พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ (สุจิตร บุรานนท์) ได้มีอุปการะอุปถัมภ์วัดบุปผาราม ในกิจการต่าง ๆ ของวัด เช่น การสร้างพระอุโบสถ งานตักบาตรข้าวสาร งานถวายผ้าอาบน้ำฝน เป็นต้น ตลอดถึงงานวันเกิดของข้าพเจ้า และถวายอาหารบิณฑบาตแก่พระภิกษุสามเณรเป็นครั้งคราวติดต่อกันเป็นลำดับมา

อุปการะใหญ่ของท่านคือ ท่านพร้อมด้วยพี่สาว (คุณจง บุรานนท์) น้อง ๆ และหลาน ๆ ได้บริจาคทรัพย์จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) สร้างตึกบุรานนท์ถวายวัดบุปผารามสำเร็จเรียบร้อย ทำพิธีถวายและฉลอง เมื่อวันที่ ๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘ (รายละเอียดโปรดอ่านรายงานการเปิดตึกบุรานนท์ และคำกล่าวตอบ ซึ่งรวมพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้แล้ว)

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ท่านพลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ครั้งนี้ พระราชบัญญากวี (อาคม ป.ธ. ๗) ผู้ซึ่ง

ได้ขึ้นอยู่อาศัยตึกบุรานนท์ ตั้งแต่สร้างเสร็จมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ มีความระลึกถึงอุปการะอันใหญ่ของท่านขุน ฯ ใคร่จะแสดงปฏิการะตอบประกาศคุณความดีของท่านขุน ฯ ให้ปรากฏจึงกราบเรียนข้าพเจ้า ขออนุญาตคัดคำโคลงสุภาษิตโลกนิติ ซึ่งจารึกอยู่ที่กรอบประตูและกรอบหน้าต่างพระวิหารของวัดรวม ๒๘ บทด้วยกัน พิมพ์เป็นธรรมบรรณาการ อุทิศกุศลแด่ท่านขุน ฯ โดยเหตุผลว่า เธอได้ขวนขวายชักชวนบอกบุญท่านที่เคารพนับถือและญาติโยมตลอดถึงทางราชการ (ขอทุนบูรณะวัดจากกรมการศาสนา) รวมทุนบูรณะซ่อมแซมพระ-วิหารตั้งแต่ต้นมากระทั่งถึงบัดนี้ (เริ่มลงมือซ่อมวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๑๒) ใช้ทุนในการซ่อมครั้งนี้ไปแล้ว ๔๐๐,๐๐๐.๐๐ บาทเศษ (สี่แสนบาทเศษ) ขออุทิศบุญกุศลส่วนเวยยาวัจมัยนี้แด่ท่าน พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ ด้วยความระลึกในอุป-การะอันยิ่ง ที่ได้อยู่อาศัยตึกบุรานนท์ เป็นผาสุกทุกวันคืน

ทางวัดขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย พร้อมทั้งบุญกุศลที่คณะพระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา และบุญกุศลที่ท่านขุน ฯ ได้บริจาคทรัพย์จำนวนมากสร้างตึกบุรานนท์ ขอได้

รวมเป็นบุญฤทธิ์อันไพศาลมีกำลังแรงกล้า ดลบันดาลให้ท่าน พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ (สุจิตร บุรานนท์) ประสบแต่ อิฐวิบากสุขสมบัติอันเจริญใจยิ่ง ๆ กระทั่งถึงอมตสุขในภพ นั้น ๆ เทอญ.

พระธรรมวราลังการ
เจ้าอาวาสวัดบุปผาราม

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๑๖
กรุงเทพมหานคร

ประวัติ และ บรรพบุรุษ

ของ

พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์

เมื่อ จุลศักราช ๙๖๔ ปีขาลจัตวาศก ราวต้นรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม มีท่านเศรษฐีแขกสองคนพี่น้องเป็นแขกมห่นชาวเมืองกุนิในแผ่นดินอาหรับ ผู้พี่ชื่อเฉกอะ-หมัด ผู้น้องชื่อมหะหมัดสะอิด ได้พาพวกแขกมห่นเข้ามาตั้งการค้าขายในพระนครศรีอยุธยา ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลท่ากายี ภายหลังท่านมหะหมัดสะอิดผู้น้องได้กลับออกไปบ้านเมือง ท่านเฉกอะหมัดดำเนินการค้าขายในพระนครศรีอยุธยาต่อไป และได้ภรรยาเป็นคนไทย มีบุตรธิดาด้วยกันสามคน เนื่องจากท่านเฉกอะหมัดได้ทำการค้าขายอยู่ในกรุงศรีอยุธยาเป็นเวลานาน จึงได้คุ้นเคยชอบพอกันกับเจ้านายและขุนนางเป็นอันมาก ว่าได้เป็นที่ปรึกษาราชการต่างประเทศของเจ้าพระยาคลังในเวลานั้นด้วย สมเด็จพระเจ้าทรงธรรมจึงโปรดตั้งให้ท่านเฉกอะหมัดเป็นพระยาเฉกอะหมัด พระยาเฉกอะหมัดได้ถวาย

บุตรสองคน ชื่อชื่น ชื่อชม เป็นมหาดเล็ก บุตรชื่อชมป่วยถึงแก่กรรม บุตรคนใหญ่ชื่อชื่น รับราชการต่อมาจนได้เป็นพระยาวรเทศภักดี พระยาวรเทศภักดีเป็นผู้ชอบพอรักใคร่กันมากกับเจ้าพระยากลาโหมสุริยวงษ์แต่ครั้งยังเป็นเจ้าพระยามหาอำมาตย์ ครั้น ณ ปีมะแม โทศก จุลศักราช ๙๙๒ เจ้าพระยากลาโหมสุริยวงษ์ได้ราชสมบัติทรงพระนาม สมเด็จพระเจ้า-ปราสาททอง จึงทรงตั้งเจ้าพระยาวรเทศภักดีเป็นเจ้าพระยาอภัยราชา ที่สมุหนายก สำเร็จราชการ เวลานั้นพระยาเฉกอะหมัดชราและป่วยลงมีอาการมาก สมเด็จพระเจ้าปราสาททองเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมพระยาเฉกอะหมัดจึงกราบบังคมทูลฝากธิดาคนเล็ก ชื่อชี ขอให้เข้าไปทำราชการในพระราชวัง พระยาเฉกอะหมัดถึงแก่อนิจกรรมในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง รวมอายุได้ ๘๗ ปี

เจ้าพระยาอภัยราชา (ชื่น) มีบุตรธิดาสองคน ธิดาชื่อไม่ปรากฏ บุตรชื่อสมบุญ ได้เป็นที่จมื่นจงภักดี ถึงแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ได้เป็นที่พระยาบำเรอภักดี ครั้งนั้นอากามหะหมัดซึ่งเป็นบุตรมหะหมัดสะอิดน้องชายพระยาเฉก-

อะหมัด ได้เข้ามาในกรุงศรีอยุธยาอยู่กับเจ้าพระยาอภัยราชา เจ้าพระยาอภัยราชาจึงกราบทูลขอน้องสาวชื่อชี มายกให้เป็นภรรยาอากามหะหมัด สมเด็จพระนารายณ์ทรงตั้งอากามหะหมัดเป็นที่พระศรีเนาวรัตน์ ต่อมาสมเด็จพระนารายณ์ทรงตั้งพระยาบำเรอภักดี (สมบุญ) เป็นพระยาชำนาญที่สมุหนายก เจ้าพระยาอภัยราชาถึงแก่อสัญกรรมในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ รวมอายุได้ ๘๐ ปี

เจ้าพระยาชำนาญ (สมบุญ) มีบุตรสองคน ชื่อใจ ชื่อจิต ในรัชกาลสมเด็จพระบรมโกษ ท่านใจได้เป็นที่พระยาเพ็ชรพิไชยจางวางกรมพระราชวังได้ว่าการกรมอาษาญี่ปุ่น คราวหนึ่งสมเด็จพระบรมโกษ เสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธบาท เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยกราบทูลขอตามเสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธบาทด้วย สมเด็จพระบรมโกษมีรับสั่งว่า ต้องเป็นคนไทยจึงจะให้ตามเสด็จไป เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยจึงยอมเป็นคนไทยตั้งแต่นั้นมา เจ้าพระยาชำนาญถึงแก่กรรมในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์

เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชย (ใจ) ได้ท่านแฉ่ง ธิดาเจ้าพระยารัตนาธิเบศเป็นภรรยา มีบุตรธิดาสามคน ธิดาชื่อแก้ว เป็นภรรยาเจ้าพระยากลาโหมคลองแกลบ บุตรชื่อเชน ได้เป็นที่พระยาวิชิตณรงค์ บุตรชื่อเสน ไปรับราชการอยู่วังหน้าเป็นพระยาเสนหาภูธรจางวางมหาดเล็ค และได้เป็นเจ้าพระยาจ่าแสนยากร ถึงแผ่นดินพระที่นั่งสุริยามรินทร์ได้เป็นที่สมุหพระกลาโหม เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชยถึงแก่อสัญกรรมในแผ่นดินพระที่นั่งสุริยามรินทร์

พระยาจ่าแสนยากร (เสน) ได้ท่านแก้วธิดาเจ้าพระยาธรรมา (ขุนทอง) เป็นภรรยา มีบุตรธิดาห้าคน ธิดาชื่อเป้า ธิดาชื่อแป้น ธิดาชื่อดี ทั้งสามท่านนี้ได้ตกไปอยู่เมืองพม่าเมื่อครั้งเสียพระนครศรีอยุธยาแก่พม่า บุตรชื่อบุญมา ได้เป็นหลวงมหาใจภักดิ์ในรัชกาลพระที่นั่งสุริยามรินทร์ ได้เป็นพระพลเมืองเพ็ชรบูรณ์ในครั้งกรุงธนบุรี ได้เป็นพระยาตะเกิงแล้วเป็นพระยายมราช แล้วเป็นเจ้าพระยามหาเสนา พระยาจ่าแสนยากรได้ภรรยาพระราชทานอีกหนึ่งคนชื่อบุญศรี มีบุตรชื่อบุนนาค ในรัชกาลพระที่นั่งสุริยามรินทร์ ได้เป็นนายฉลองไนยนารถ อยู่ในขุนหลวงหาวัด

เมื่อศึกพม่าติดนคร หม่อมบุนนาคตั้งบ้านเรือนอยู่ที่วัดสามพิหารชานพระนคร ได้ถูกพม่าต้อนเข้าไปอยู่ในกำแพงเมืองและก่อนที่จะเสียพระนครแก่พม่า หม่อมบุนนาคได้พาภรรยากับบุตรหนีเล็ดลอดออกไปบ้านอัมพวา สวนนอกแขวงเมืองสมุทรสงคราม เข้าสวามิภักดิ์อยู่ในพระบาทสมเด็จพระ-พุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ ๑ ตั้งแต่ยังดำรงพระเกียรติยศเป็นหลวงยกบัตรเมืองราชบุรี เพราะคุ้นเคยชอบพอกันมาแต่ก่อน เมื่อเสด็จเข้ามาปฏิบัติราชการในกรุงธนบุรี หม่อมบุนนาคก็ได้คุมครอบครัวในรัชกาลที่ ๑ เข้ามาอยู่กรุงธนบุรี และได้ปลูกเรือนอยู่ในจวนเป็นทนายหน้าหอ และได้ตามเสด็จไปในงานพระราชสงครามทุกครั้ง ไม่ได้อยู่ในกรุงธนบุรีเลยด้วยเกรงเจ้ากรุงธนบุรี โดยที่ว่ามีอริกันมาแต่ก่อน เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกเสด็จเถลิงถวัลยราช-สมบัติปราบดาภิเศกแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งหม่อมบุนนาคทนายข้าหลวงเดิม เป็นพระยาอุไทยธรรม พระราชทานบ้านให้อยู่ที่ท้ายวังแถวจวนเสนาบดี (สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงษ์ ท่านได้บอกว่าคือที่ตรงโบสถ์พระนอน

วัดพระเชตุพนเดี๋ยวนี้) แล้วเป็นเจ้าพระยายมราช แล้วเป็นเจ้าพระยามหาเสนาที่สมุหพระกลาโหม (ในหนังสือเรื่องตั้งเจ้าพระยาในกรุงรัตนโกสินทร์ทรงเรียบเรียงโดยพระเจ้าบรม-วงษ์เธอกรมพระสมมต อมรพันธ์ ทรงกล่าวไว้ว่าเป็นเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา)

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) เมื่อครั้งเป็นนายฉลองไนยนารถ ได้ท่านลิ้ม ธิดาพระยาธิเบศบดีเป็นภรรยา มีธิดาสองคน คนหนึ่งถึงแก่กรรมเมื่อยังเล็ก ธิดาชื่อตานี ได้ถวายตัวเข้ารับราชการฝ่ายในในรัชกาลที่ ๑ เป็นเจ้าจอมมารดา เรียกกันว่า "เจ้าคุณวัง" บุตรชื่อพ้อม ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหลวงวิสูตรสมบัติในรัชกาลที่ ๔ เป็นพระยาสาครสงครามนิคมคามรักษา ผู้ว่าราชการเมืองบางละมุง บุตรชื่อจาด ได้เป็นที่หลวงแก้วอายัติ ถึงแก่กรรมในรัชกาลที่ ๓ เป็นต้นสกุลจาติกรัตน บุตรชื่อเมือง ในรัชกาลที่ ๓ เป็นหลวงสุนทรโกษา แล้วเป็นหลวงแก้วอายัติ ในรัชกาลที่ ๔ ได้เป็นพระยาวิชยาธิบดีศรีรณรงคฤๅไชยอภัยพิริยพาหะ ผู้สำ-เร็จราชการเมืองจันทบุรี ได้รับพระราชทานพานทอง รับราช

การมาจนชรา จึงโปรดให้เข้ามาอยู่ในกรุงเทพ ฯ เป็นพระยาศรีอรรคราชนารถภักดี ในกรมท่า

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) เมื่อท่านลิ้มภรรยาถึงแก่กรรมลงด้วยอุบัติเหตุ สมเด็จกรมพระอมรินทราบรม-ราชินีเมื่อยังดำรงพระยศเป็นท่านผู้หญิงอยู่ มีความสงสารว่าเป็นเชื้อสกุลขุนนางมาแต่ก่อน จึงประทานเจ้าคุณพระราช-พันธ์นวลพระน้องนางเป็นภรรยา เจ้าพระยาอรรคมหาเสนามีบุตรและธิดากับเจ้าคุณพระราชพันธ์นวลรวมสิบท่าน ท่านทั้งสิบนี้เป็นราชินิกูลในรัชกาลที่ ๒ สืบเนื่องกันมาตลอดหลานเหลน มีรายนามแจ้งอยู่ในอธิบายราชินิกูลบางช้างแล้ว เจ้าพระยาอรรคมหาเสนามีบุตรธิดาซึ่งเกิดด้วยภรรยาน้อยต่อมาอีกหลายคน มีหลานเหลนสืบสกุลต่อมาทุกกิ่งสาย พวกนี้ได้มาเกิดในสกุลบุนนาค หาได้เกี่ยวข้องเป็นราชินิกูลไม่ ถือตามกันมาว่าเป็นฝ่ายหนึ่งอันเป็นเหล่าข้าหลวงเดิมในพระบรมราชวงษ์จักรี เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ถึงแก่อสัญ-กรรมในรัชกาลที่ ๑ รวมอายุได้ ๖๘ ปี

พระยาศรีอรรคราชนารถภักดี (เมือง) ในรัชกาลที่ ๕ ปีระกา พุทธศักราช ๒๔๑๖ โปรดเกล้าพระราชทานเครื่องราชอิศริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ท.จ. เป็นต้นสกุล บุรานนท์ มีบุตรธิดารวมสิบห้าคน บุตรชื่อจีน เกิดในรัชกาลที่ ๓ ต่อมาในรัชกาลที่ ๕ ได้เป็นหลวงเทพราชแสนยา แล้วเป็นพระพิพัฒน์เพ็ชรภูมยกรบัตรเมืองเพ็ชรบุรี แล้วเป็นพระเพ็ชรพิไสยศรีสวัสดิ์ปลัดเมือง ได้รับพระราชทานถาดหมากคนโฑทอง โปรดเกล้าให้เข้ามารับราชการในกรุงเทพ ฯ ต่อมาได้เป็นพระยาวิเศษโภชนา พระยาศรีอรรคราชนารถภักดี ถึงแก่กรรมเมื่ออายุได้ ๘๒ ปี

พระยาวิเศษโภชนา (จีน) มีบุตรธิดารวม ๒๑ คน บุตรชื่อเอิบ เกิดในรัชกาลที่ ๔ ปีเถาะ พุทธศักราช ๒๔๑๐ เป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๕ ได้เข้าเป็นนักเรียนในโรงเรียนหลวงพระตำหนักสวนกุหลาบ เสร็จการเล่าเรียนแล้วสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพตั้งแต่ยังดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่น ซึ่งทรงเป็นอธิบดีกรมศึกษาธิการ และเป็นผู้ช่วยบัญชาการทหารบกในเวลานั้น โปรดให้ไปรับราชการ

ในแผนกกรมผู้ช่วยบัญชาการทหารบกอยู่คราวหนึ่ง แล้วโปรดให้เข้าไปรับราชการในกรมราชเลขานุการ ในเวลานั้นเรียกว่าออฟฟิศหลวง ได้เป็นนายบรรจงสารวินิจหุ้มแพรวิเศษ แล้วเลื่อนเป็นหลวงโปรดเกล้าฯ ให้ไปรับราชการกระทรวงพระ-คลังฯ เป็นพระราชสมบัติในรัชกาลที่ ๖ เลื่อนเป็นพระยาราชสมบัติ ตำแหน่งผู้ช่วยปลัดทูลฉลองฯ ได้รับพระราชทานโต๊ะทอง กาทอง ต่อมาพระราชทานพานทองเป็นองคมนตรี มียศเป็นมหาอำมาตย์ตรี รัชกาลที่ ๗ ออกจากตำแหน่งประจำการ พระราชทานบำนาญเลี้ยงชีพ

พระยาราชสมบัติ (เอิบ) มีบุตรธิดารวม ๖ คน

๑. บุตรชื่อ แจง บุรานนท์ เกิดปีฉลู พุทธศักราช ๒๔๓๒ เป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๕ รับราชการในกระทรวงการคลัง รัชกาลที่ ๖ เป็นขุนสุนทรโกษา มียศเป็นรองอำมาตย์เอก (ถึงแก่กรรม)

๒. ธิดาชื่อ เจือ บุรานนท์ เกิดปีมะโรง พุทธศัก-ราช ๒๔๓๕ ถวายตัวเป็นข้าหลวงในสมเด็จพระบรมราชินีนารถ รัชกาลที่ ๖ พระราชทานเป็นภรรยาพระยาราชอักษร

(ใช้ อัศวรักษ์) ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิศริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า ต.จ. ฝ่ายใน (ถึงแก่กรรม)

๓. ธิดาชื่อ จง บุรานนท์ เกิดปีมะเมีย พุทธศักราช ๒๔๓๗ (ถึงแก่กรรม)

๔. ธิดาชื่อ จ๊อย บุรานนท์ เกิดปีระกา พุทธศักราช ๒๔๔๐ (ถึงแก่กรรม)

๕. บุตรชื่อ สุจิตร บุรานนท์ เกิดปีชวด พุทธศักราช ๒๔๔๓ รัชกาลที่ ๖ เป็นนักเรียนนายร้อย ออกรับราชการเป็นนายร้อยตรี รัชกาลปัจจุบัน เป็นพลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ ทั้ง ๕ คนนี้เกิดแต่มารดาชื่อ ย้อย ซึ่งถึงแก่กรรมตั้งแต่บุตรธิดายังเล็กอยู่

๖. บุตรชื่อ ประจวบ บุรานนท์ เกิดปีมะโรง พุทธศักราช ๒๔๔๗ เป็นมหาดเล็กในรัชกาลที่ ๖ เป็นนักเรียนกระทรวงการคลัง ออกไปศึกษาวิชาในประเทศอังกฤษ กลับเข้ามารับราชการในกระทรวงการคลัง ก่อนออกรับพระราชทานบำนาญได้ย้ายไปอยู่สำนักนายกรัฐมนตรี มารดาชื่อคุณหญิง (เยื้อน) ราชสมบัติ ต.จ.

ในรัชกาลที่ ๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ออกประกาศพระราชบัญญัตินามสกุล เจ้าพระยาภาสกรวงษ์ ซึ่งเป็นญาติผู้ใหญ่ที่เคารพได้กราบบังคมทูล ฯ ขอพระราชทานนามสกุล เจ้าพระยาราชศุภมิตร ตั้งแต่ครั้งยังเป็นพระยาราชวัลภานุสิษฐ เล่าตามที่มีพระราชกระแสรับสั่งแก่ท่านว่า "เจ้าพระยาภาสขอนามสกุลผู้ที่สืบสายจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา แลเจ้าคุณนวลว่า บุนนาค — นวล ส่วนผู้ที่สืบสายจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนาฝ่ายเดียวว่า บุนนาค นี่แปลว่า เจ้าพระยาภาสรังเกียจพวกลูกเมียน้อย ฉันก็เคยเป็นลูกเมียน้อยมาก่อน เจ้าพระยาภาสหลงไป" แล้วรับสั่งถามว่า "ลูกเมียน้อยเจ้าพระยาอรรคมหาเสนามีกี่คน" เจ้าพระยาราชศุภมิตรกราบบังคมทูลว่า "มีมากด้วยกัน คงมีผู้สืบสายอยู่ในเวลานี้แต่ ๓ หลวงแก้วอายัติ (จาด) พระยาศรีอรรคราชนารถภักดี (เมือง) พระยาบางละมุง (พ้อม) จึงมีพระราชดำรัสว่า" ถ้าแยกออกเป็นสาย ๆ ได้จะดี คือ ดิศ — บุนนาค ทัศ — บุนนาค จาด — บุนนาค เมือง — บุนนาค พ้อม — บุนนาค อย่างนี้ก็รู้ได้ว่าสายดิศกับสายทัศเป็นลูกเมียหลวง และเป็นราชินิกูล นอกนั้นเป็นลูกเมียน้อย แต่เจ้าพระยาภาสคงไม่พอใจ เพราะ

ต้องการให้มี นวล อยู่ด้วย" เจ้าพระยาราชภุภมิตรกราบบังคม ทูล ฯ ว่า "ถ้าท่านรังเกียจก็พระราชทานเสียใหม่" รับสั่งว่า "พวกลูกหลานเจ้าพระยาอรรคมหาเสนายังไม่มีใครมาขอนาม-สกุล" เจ้าพระยาราชศุภมิตร จึงบอกมาตามที่มีพระกระแส ผู้ที่อยู่ไกลหรือไม่ทราบก็ไม่ได้ขอพระราชทานนามสกุล

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อจะทรงขนานนามสกุลพระราชทานได้ทรงพระราชดำริหาทางป้องกัน เพื่อมิให้ท่านที่เป็นราชินิกูลเกิดความรังเกียจที่จักต้องมาใช้นามสกุลอย่างเดียวกัน เหมือนกันไปหมด จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานนามสกุลจำแนกออกเป็น ๔ ว่า บุนนาค, ศุภมิตร, จาติกรัตน์ และ บุรานนท์ ผู้ที่มิได้รับพระราชทานนามสกุลโดยเฉพาะคงถือ บุนนาค เป็นนามสกุล

คัดจากหนังสือ

ลำดับวงษ์ผู้สืบสกุลมาแต่ เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ฝ่ายหนึ่งเขียนโดย พระยาราชสมบัติ (เอิบ บุรานนท์)

เรื่องตั้งเจ้าพระยา ในกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงเรียบเรียงโดย พระเจ้าบรมวงษ์เธอกรมพระสมมตอมรพันธ์.

บรรพบุรุษสายตรง

พระยาเฉกอะหมัด

ในแผ่นดินพระเจ้าทรงธรรม

เจ้าพระยาอภัยราชา (ชื่น)

ในแผ่นดินพระเจ้าปราสาททอง

เจ้าพระยาชำนาญ (สมบุญ)

ในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์

เจ้าพระยาเพ็ชรพิไชย (ใจ)

ในแผ่นดินพระบรมโกษ

พระยาจ่าแสนยากร (เสน)

ในแผ่นดินพระที่นั่งสุริยามรินทร์

เจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค)

ในรัชกาลที่ ๑ กรุงรัตนโกสินทร์

พระยาศรีอรรคราชนารถภักดี (เมือง)

พระยาวิเศษโภชนา (จีน)

พระยาราชสมบัติ (เอิบ)

พลตรี ขุนสุจิตรบรรจงยุทธ์ (สุจิตร บุรานนท์)

โคลงสุภาษิตโลกนิติ
ที่พระวิหาร วัดบุปผาราม

หมอแพทย์ทายว่าไข้ ลมคุม
โหรว่าเคราะห์แรงรุม โทษให้
แม่มดว่าผีกุม ทำโทษ
ปราชญ์ว่ากรรมเองไซร้ ก่อสร้างมาเอง

นกแร้งบินเพื่อได้ เวหา
หมู่ จระเข้ เต่า ปลา พึ่งน้ำ
เข็ญใจพึ่งราชา จอมราช
ลูกอ่อนอ้อนกลืนกล้ำ เพื่อน้ำ นมแรง

กบเกิดในสระใต้ บัวบาน
บ่ห่อนรู้รสมาลย์ หนึ่งน้อย
ภุมราอยู่ไกลสถาน โยชน์หนึ่ง ก็ดี
บินโบกมาค่อยค้อย เกลือกกลั้วเสาวคนธ์

เบือกตมชมชื่นเชื้อ เกษร
หงษ์กับบุษบากร ชื่นช้อย
ภิกษุเสพสังวร ศีลสุข ไซร้นา
บุรุษรักรสร้อย เท่าน้อม ในหญิง

ใบบัวฝนตกน้ำ ขาดขัง
ลูกข่างวางบนหลัง มิ่งม้า
เสาหลักปั๋กอยู่ยัง กองแกลบ นาพ่อ
คนบ่แม่นถ้อยอ้า พูดแล้วโอนเอน

มหาสมุทรสุดลึกล้น คณนา
สายดิ่งทิ้งทอดมา หยั่งได้
เขาสูงอาจวัดวา กำหนด
จิตมนุษย์นี้ไซร้ ยากแท้หยั่งถึง

น้ำเคี้ยวยูงว่าเงี้ยว ยูงตาม
ทรายเหลือบหางยูงงาม ว่าหญ้า
ตาทรายยิ่งนิลวาม พรายเพริศ
ลิงว่าหว้าหวังหว้า หว่าดิ้นโดยตาม

รูปแร้งดูร่างร้าย รุงรัง
ภายนอกเพียงพึงชัง ชั่วช้า
เสพสัตว์ที่มรณัง นฤโทษ
ดั่งจิตสาธุชนกล้า กลั้นสร้างทางผล

ยางขาวขนเรียบร้อย ดูดี
ภายนอกสดใสสี เปรียบผ้าย
กินสัตว์เสพปลามี ชีวิต
เฉกเช่นชนชาติร้าย นอกนั้นนวลงาม

เมื่อร้อนน้ำท่านให้ เย็นใจ
เมื่อเยือกเย็นได้ไฟ อุ่นเนื้อ
เมื่อทุกข์ท่านแก้ไข ชูช่วย
เมื่อยากจนท่านเกื้อ ก่อให้ทุนทำ

คว้างพิษบ่คว้างพ้น พันแขน ตนนา
ไปสพพบรังแตน แหย่เย้า
ร่ายมนต์ปลุกเสือแสน องอาจ
ไม้สั้นรันสิ่งเห้นา แน่ต้องตนเอง

หนีเสือขึ้นไม้รอด ปากเสือ
พบต่อแตนดุเหลือ ต่อยต้อง
หนีแรดร่ายลงเรือ รอดจาก แรดนา
ปะจระเข้ท่อง น่านน้ำหนุนเรือ

ล่อปลาเหยื่อชอบน้ำ ใจปลา
ล่อทวยโรคด้วยยา ยื่นให้
ล่อคชพวกพังพา เดินปก ไปแฮ
ล่อชาติเชื้อไพร่ได้ แต่ด้วยของกิน

จนไก่ใช้เป็ดแข้น ขันขาน
นอกรีดมีดแทนขวาน ถากไม้
เคี้ยวอ้อต่างอ้อยหวาน เป็นรส ฤๅพ่อ
ขาดขัดดอกไม้ใช้ ดอกหญ้ายามจน

ฝูงหงส์หลงเข้าสู่ ฝูงกา
สีหราชเคียงโคคลา คลาดเคล้า
ม้าต้นระคนพา เลวชาติ
นักปราชญ์พาลพาเต้า สี่นี้ไฉนงาม

กาน้ำดำดิ่งด้น เอาปลา
กาบกคิดใคร่หา เสพบ้าง
ลงดำล่ำมัจฉา ชลชาติ
สวะปะคอค้าง ครึ่งน้ำจมตาย

โคควายวายชีพได้ เขาหนัง
เป็นสิ่ง เป็นอันยัง อยู่ไซ้
มนุษย์เด็ดดับสูญสัง ขารร่าง
เป็นชื่อเป็นเสียงได้ แต่ร้ายกับดี

นกเพลินพึ่งพุ่มไม้ ใบบัง
ปลาก็ยินดียัง ย่านกว้าง
จระเข้คิดแสวงวัง เย็นชื่น
น้ำจิตคนบ่ร้าง ร่มเกล้า โพธิ์ทอง

โสนัขสุนัขพ้อง พบกัน
มันย่อมแสยะยิงฟัน ปากแห้
เฉกเช่นพวกพาลผัน ปะพวก พาลนา
ร้ายต่อร้ายราแต้ ต่างกล้า อวดแข็ง

มีเรือรั่ววิดน้ำ ฤๅวาย
มีเจ่งตาบยอดพราย ก่อมก้อ
มีโคกระบือควาย ปละเปลี่ยว
มีแต่เกวียนขาดล้อ ลากใช้ปางใด

หมูเขา เขามัดไว้ จักหาม
งานใช่งานคานตาม สอดเหล้า
ชู้เขาจะกอดกาม สังวาส กันนา
สังเวชวางวิ่งเข้า กีดหน้านอนกลาง

ชาวชะเลฉลาดแล่นใช้ นาวา
ชำนิชำนาญปลา ว่ายน้ำ
ชาวดอนขี่ม้าขา เคยควบ ขับแฮ
เร็วดั่งลมพัดล้ำ ไล่เนื้อทันแทง

รังแกกำบั้นต่อย ตีดิน
ไข่กระทบหินหิน ห่อนสึ้น
แมลงเม่าโฉบเพลิงบิน บังอาจ
คนเคอะคิดตื้นตื้น ลูบเหล้นคมดาว

แว่นตามาใส่ผู้ อันธการ
คนหนวกฟังสำนาน ขับร้อง
คนใบ้ไผ่แสดงสาร โคลงกาพย์
เฉกเครื่องประดับซ้อง ใส่ให้วานร

มือด้วนคิดมล้าง เขาหมาย
ปากด้วนถ่มน้ำลาย เลียบฟ้า
หิ่งห้อยแข่งแสงฉาย สุริเยศ
คนทุพพลอวดกล้า แข่งผู้มีบุญ

จำสารสับปลอกเกี้ยว ตีนสาร
จำนาคมนต์โอฬาร ผูกแท้
จำคนเพื่อใจหวาน ต่างปลอก
จำโลกนั้นนั้นแล้ แต่ด้วยไมตรี

ทรชนอย่าเคียดแค้น อย่าสนิท
คือสัตรูงูพิษ อย่าใกล้
ถ่านเพลิงมีเพลิงติด มือถลาก มือนา
ดับถ่านแม้มิไหม้ หยิบต้องมือดำ

อย่าโทษไทเทพไท้ เทวา
อย่าโทษสถานภูผา ย่านกว้าง
อย่าโทษหมู่วงศา มิตรญาติ
โทษแต่กรรมเองสร้าง ส่งให้เป็นเอง.

คำชี้แจงประกอบ

คำโคลงสุภาษิตโลกนิติ ๒๘ บทเหล่านี้ จารึกไว้ที่กรอบประตู และกรอบหน้าต่างพระวิหาร ท่านผู้สร้างได้ให้ช่างเขียนภาพลายทองรดน้ำประกอบไว้ทุกบท เช่นบทว่า

น้ำเคี้ยวยูงว่าเงี้ยว ยูงตาม
ทรายเหลือบหางยูงงาม ว่าหญ้า
ตาทรายยิ่งนิลวาม พรายเพริศ
ลิงว่าหว้าหวังหว้า หว่าดิ้นโดยตาม

ภาพกำกับโคลงบทนี้เขียนสายน้ำที่ไหลคดเคี้ยวเหมือนงูเลื้อย มีนกยูงเดินตามสายน้ำ เนื้อทรายตามหางนกยูง และลิงคอยเขม้นที่ตาเนื้อทรายเป็นต้น

ภาพใหญ่เต็มกรอบประตูและกรอบหน้าต่าง เป็นภาพต้นไม้ใหญ่บ้าง ภาพกอบัวพร้อมดอกใบและสัตว์เช่นนกเป็นต้นบ้าง เป็นภาพงดงาม ชมแล้วชวนให้เกิดมโนภาพอันผุดผ่องสดใส ทำใจให้หายขุ่นมัวได้

โคลงสุภาษิตแต่ละบทมีความหมายลึกซึ้ง ชวนให้คิดน้อมนำเข้ามาสอนตน เช่นโคลงบทที่กล่าวถึงนี้ บอกถึงความ

หลงผิดของสัตว์ต่าง ๆ เช่นนกยูงหลงว่าสายน้ำที่คดเคี้ยวเป็นงูเลื้อยเป็นต้น ท่านมุ่งจะเตือนสติมนุษย์ทั้งหลายว่า อย่าหลงผิดแล้วกระทำในสิ่งอันหาสาระแก่นสารแท้จริงไม่ได้ เช่นหลงทะเลาะวิวาทเกลียดชังอิจฉาริษยากัน ด้วยเข้าใจว่าเป็นความกล้าหาญเป็นต้น หรือหลงในทรัพย์สินเงินทองยศศักดิ์ว่า สำคัญกว่าดีกว่าคุณธรรมชั้นใน เช่น ความซื่อสัตย์ สุจริต ความกตัญญูกตเวที ความเมตตากรุณาเป็นต้น

อรรถรสของโคลงแต่ละบทมีความหมายกว้างลึกเป็นคติเตือนใจอย่างวิเศษ ขอเชิญชวนท่านพิจารณาไตร่ตรองตามกำลังสติปัญญาเถิด.

พระราชปัญญากวี

รายงานในการเปิด "ตึกบุรานนท์"

ของ

* พระเทพปัญญามุนี เจ้าอาวาสวัดบุปผาราม

ต่อ

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

๒๐ พฤษภาคม ๒๕๐๘

ขอประทานเรียน เจ้าพระคุณสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

"ตึกบุรานนท์" ซึ่งจะเปิดป้ายและฉลอง ณ วันนี้ น.ส. จง บุรานนท์ และน้อง ๆ พร้อมด้วยหลาน มีศรัทธาบริจาคทรัพย์จำนวน ๑๐๐,๐๐๐,๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาท) ให้สร้างอุทิศกุศลสนองพระคุณเจ้าคุณปู่ คือ พระยาวิเศษโภชนา (จีน บุรานนท์) และเจ้าคุณบิดา คือ พระยาราชสมบัติ (เอิบ บุรานนท์)

---

* ปัจจุบันได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นที่ พระธรรมวราลังการ

"ตึกบุรานนท์" เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ๓ ชั้น ชั้นล่างกว้าง ๖ เมตร ยาว ๘ เมตร แบ่งเป็น ๔ ห้อง, ชั้นที่ ๓ กว้าง ๗ เมตร ยาว ๑๐ เมตร เป็นห้องรับแขก ห้องทำงาน และห้องน้ำ. ชั้นที่ ๓ กว้าง ๘ เมตร ยาว ๑๐ เมตร แบ่งเป็น ๓ ห้อง

ค่าก่อสร้างเฉพาะตัวอาคาร ๑๔๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนสี่หมื่นบาท) ค่าเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า ๒,๕๖๐.๐๐ บาท (สองพันห้าร้อยหกสิบบาท) ทางวัดได้เพิ่มทุนก่อสร้างจากเงินบริจาคในงานผูกพัทธสีมา ๔๐,๐๐๐.๐๐ บาท (สี่หมื่นบาท) ผู้มีศรัทธาอื่น ๆ บริจาคเป็นรายย่อยสมทบรวม ๑,๖๒๑.๐๐ บาท (หนึ่งพันหกร้อยยี่สิบเอ็ดบาท) ห้างหุ้นส่วนจำกัด "สมศักดิ์และสหายก่อสร้าง" เป็นผู้ทำการก่อสร้าง

การที่ น.ส. จง บุรานนท์ และน้อง ๆ พร้อมด้วยหลาน บริจาคทรัพย์จำนวนมาก ถึงหนึ่งแสนบาทให้สร้างเสนาสนะถาวรขึ้นนี้ นับว่าได้ช่วยบำบัดความหนักใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรของทางวัดเป็นอันมาก เพราะจำเดิมแต่กระผมได้ย้ายจากวัดราชาธิวาสมาครองวัดนี้ ตั้งแต่

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๗๘ สืบต่อจากท่านพระครูธีรานันทมุนี (สามบ้าน) มา ถาวรวัตถุของวัดนอกจากกุฏีที่ท่านพระครูธีราฯ ให้สร้างขึ้นเป็นตึก ๓ หลัง เป็นไม้สัก ๑ หลัง นอกนั้นล้วนแต่สร้างขึ้นมีอายุเกิน ๑๐๐ ปีมาแล้ว จึงคร่ำคร่าชำรุดทรุมโทรมมาก รูปร่างทรวดทรงก็ไม่สมกับสมัยปัจจุบัน ไม่สามารถจะซ่อมให้คืนดีดั่งเดิมได้ จึงซ่อมเฉพาะหลังคาให้พออยู่อาศัยกันไปได้

ด้วยเหตุนี้ จึงได้ทำแบบแปลนแผนผังกุฏีไว้ มุ่งประสงค์จะสร้างใหม่ในเมื่อท่านผู้มีศรัทธาบริจาคทุนให้

ในมหาสงครามโลกครั้งที่ ๒ วัดบุปผารามประสบภัยทางอากาศถูกระเบิดทำลาย กุฏีตึกโบราณพังทะลายลง ๕ หลัง ที่เสียหายมากใช้การไม่ได้ คือ ศาลากลางคณะ ๒ หลัง ศาลาการเปรียญ ๑ หลัง พระอุโบสถ ๑ หลัง ถาวรวัตถุดังกล่าวนี้ต้องก่อสร้างใหม่

กุฏี ๕ หลัง เจ้าจอมเลียม ในรัชกาลที่ ๕ บริจาคทรัพย์ให้สร้างอุทิศกุศลสนองพระเดชพระคุณเจ้าคุณพระประ

ยุรวงศ์ (เจ้าคุณจอมมารดาแพ ในรัชกาลที่ ๕) เป็นตึกแถว ๒ ชั้น ๑๐ ห้องแฝด ให้ชื่อว่า "ตึกประยุรวงศ์"

ศาลาการเปรียญเจ้าจอมเลียมก็บริจาคทรัพย์สร้างถวายอุทิศกุศลสนองพระเดชพระคุณ สมเด็จเจ้าพระยาบรมมหา–ศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ให้ชื่อว่า "ศาลาสมเด็จ"

ส่วนพระอุโบสถก็ได้ก่อสร้างขึ้นใหม่สำเร็จใช้การได้ และได้ทำพิธีผูกพัทธสีมาโดยถวายพระพรขอพระราชทานอัญเชิญสมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าทั้ง ๒ องค์ เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นประธานประกอบพิธีแล้ว

ยังมีกุฏีตึกโบราณที่คร่ำคร่าทรุดโทรมมาก ควรได้ทำการก่อสร้างใหม่อยู่อีก ๑๐ หลัง แต่ทั้งนี้ก็สุดแต่กำลังทรัพย์ที่ท่านพุทธบริษัทจะมีศรัทธากรุณาบริจาคให้เพียงไร

น.ส. จง บุรานนท์ และน้อง ๆ พร้อมด้วยหลานอาศัยความกตัญญูกตเวทีต่อท่านบุพการีเป็นพลวเหตุสำคัญบริจาคทรัพย์ประเดิมสร้างกุฏีตามแบบแปลนที่ทางวัดกำหนดไว้ ให้สมปรารถนาของทางวัด นอกจากจะบำบัดความหนักใจของวัดดั่งกล่าวแล้ว ยังจัดว่าได้บำเพ็ญมหากุศลส่วนวิหาร

ทาน อันเป็นยอดแห่งทานทั้งปวงฝ่ายวัตถุ ตามที่สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ ในเวลามสูตรนวกนิบาตอังคุตรนิกาย เหตุสร้างที่อยู่อุทิศแด่พระสงฆ์ ได้อาศัยศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัย สืบอายุพระบวรพุทธศาสนาตามกำลังสามารถ

บัดนี้ได้มงคลฤกษ์อันอุดมแล้ว ขอประทานนิมนต์เจ้าพระคุณสมเด็จเปิดป้าย "ตึกบุรานนท์" เพื่อสำเร็จเป็นสวัสดิมงคลทุกสถานสืบไปตลอดกาลนาน.

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

คำกล่าวตอบรายงานเปิด "ตึกบุรานนท์"

ของ

* สมเด็จพระมหาวีรวงศ์

เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต

๒๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๐๘

นมัสการเรียน ท่านเจ้าคุณพระเทพปัญญามุนี

กระผมได้ฟังรายงานการสร้าง "ตึกบุรานนท์" ซึ่ง น.ส. จง บุรานนท์ กับบรรดาน้องและหลานได้มีศรัทธาร่วมกันบริจาคทรัพย์รวม ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาท) ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยศึกษาและปฏิบัติธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณรไว้ในวัดบุปผารามนี้ อุทิศกุศลสนองคุณเจ้าคุณปู่และเจ้าคุณบิดาของตน ด้วยความกตัญญูกตเวที ตามวิสัยของสัตบุรุษ เป็นเหตุให้วัดบุปผาราม ซึ่งสร้างมานาน มีเสนาสนะเก่าแก่ทรุดโทรม ได้กลับรุ่งเรืองขึ้นอีกส่วนหนึ่ง และทางวัดได้เพิ่มเติมอีก ๔๒,๕๖๐,๐๐ บาท และมีผู้บริจาคเป็นราย

---

* ในวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ย่อยอีกรวม ๑,๖๒๑,๐๐ บาท เป็นกำลังส่งเสริมสนับสนุนให้การสร้างตึกนี้สำเร็จเรียบร้อยสมกุศลเจตนาของ น.ส. จง และสมความต้องการของฝ่ายวัด ซึ่งมุ่งหมายจะบูรณะเสนาสนะของวัดที่ชำรุดทรุดโทรมให้คืนดี และสร้างที่ยังบกพร่องให้มีบริบูรณ์ เพื่อความอยู่ผาสุกในการศึกษาและปฏิบัติธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร จึงขออนุโมทนาสาธุการอย่างยิ่ง ในการที่ น.ส. จง บรรดาน้องและหลานได้มีศรัทธาและกตัญญูกตเวทิตาธรรมนำให้สร้าง "ตึกบุรานนท์" อันเป็นถาวรกุศลนี้ไว้ในพระพุทธศาสนา

ขอกุศลที่เกิดแต่เสนาสนะทานอันเป็นที่สรรเสริญของบัณฑิตมีพระพุทธเจ้าเป็นต้น จงเป็นพลวปัจจัยอำนวยอิฏฐวิบากสมบัติมนุญผลแด่ท่านผู้สร้างและ พระยาวิเศษโภชนา (จีน–บุรานนท์) กับพระยาราชสมบัติ (เอิบ บุรานนท์) ผู้เป็นบุพพการีของท่านผู้สร้าง โดยควรแก่ฐานะในสัมปรายภพทุกประการ

บัดนี้ได้เวลาอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์แล้ว กระผมจะได้ทำพิธีเปิด "ตึกบุรานนท์" นี้ เพื่อเป็นที่บังเกิดประโยชน์

เป็นที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์สามเณร เป็นที่เจริญกุศลของท่านผู้สร้างสืบไปชั่วกาลนาน ฯ

สัปปุริสทาน ๕ อย่าง

๑. สทฺธาย ทานํ เทติ ให้ทานด้วยศรัทธา

๒. สกฺกจฺจํ ทานํ เทติ ให้ทานโดยเคารพ

๓. กาเลน ทานํ เทติ ให้ทานตามเวลา (คือในเวลาที่สมควรให้)

๔. อนุคฺคหิตจิตฺเตน ทานํ เทติ ให้ทานด้วยจิตคิดอนุเคราะห์

๕. อตฺตานญฺจ ปรญฺจ อนุปหจฺจ ทานํ เทติ ให้ทานไม่กระทบตนและผู้อื่น

ผลของการให้ทานทั้ง ๕ อย่าง

๑. ผลของการให้ทานด้วยศรัทธา คือ "อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค" เป็นคนรวย และ "อภิรูโป ทสฺสนีโย ปาสาทิโก" เป็นคนสวย

๒. ผลของการให้ทานโดยเคารพ คือ "อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค" เป็นคนรวย และ "สสฺสุสา" บุตร ภรรยา คนใช้เป็นคนว่าง่าย

๓. ผลของการให้ทานตามเวลา คือ 'อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค" เป็นคนรวย และ "อตฺถปริปูรา" มีประโยชน์เต็มเปี่ยมในเวลาจะตาย

๔. ผลของการให้ทานด้วยจิตคิดอนุเคราะห์ คือ "อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค" เป็นคนรวย และ "อุฬารญฺจ กามคุณจิตฺโต" มีจิตชอบแต่กามคุณที่ดี

๕. ผลของการให้ทานโดยไม่กระทบตนและผู้อื่น คือ "อฑฺโฒ มหทฺธโน มหาโภโค" เป็นคนรวย และ "โภคา ภโย" ไม่มีภัยแก่โภคทรัพย์ (ผลเหล่านี้เป็นผลในอนาคต)

มาในปัญจกนิบาต อังคุตตรนิกาย

ให้อะไรชื่อว่าให้อะไร

๑. อนฺนโท พลโท โหติ ให้อาหารชื่อว่าให้กำลัง

๒. วตฺถโท โหติ วณฺณโท ให้ผ้านุ่งห่มชื่อว่าให้สีกาย

๓. ยานโท สุขโท โหติ ให้ยานพาหนะชื่อว่าให้ความสุข

๔. ทีปโป โหติ จกฺขุโท ให้ประทีปชื่อว่าให้จักษุ

๕. โส จ สพฺพทโท โหติ โย ททาติ อุปสฺสยํ ให้ที่อยู่ชื่อว่าให้หมดทุกสิ่ง

๖. อมตนฺทโท จ โส โหติ โย ธมฺมมนุสาสติ สอนธัมมะชื่อว่าให้ความไม่ตาย

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์ดำรงธรรม ถนนสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร
วงเวียนเล็ก โทร. 63871
น.ส. กาญจนา อารมย์สุข ผู้พิมพ์โฆษณา 2516